

Батій Тетяна Володимирівна, слухач навчально-наукового інституту № 4 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративної діяльності Національної академії внутрішніх справ
Варивода В. І.

КОРУПЦІЯ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ: СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ

Аналіз досвіду боротьби з корупцією у країнах з розвинутою демократією та міжнародних організацій, свідчить, що немає єдиного тактичного набору таких заходів. Це обумовлено різними культурними традиціями та економічним станом різних країн. Але існує достатньо чітка стратегія, властива майже всім програмам по боротьбі з корупцією. В узагальненому вигляді вона знайшла своє відображення в низці документів, прийнятих Організацією Об'єднаних Націй, Радою Європи та іншими міжнародними організаціями. Однією з головних рис сучасної стратегії боротьби з корупцією є необхідність виявлення джерел та передумов виникнення корупції, притаманних кожній окремій країні.

Протидія злочинності, зокрема посадовим злочинам у сфері діяльності правоохоронних органів, на сучасному етапі розглядається як один із пріоритетних напрямів діяльності державної політики України, спрямованої на захист прав, свобод і законних інтересів громадян.

Історія корупції в правоохоронних органах сягає в часи виникнення робітничо-селянських міліцейських формувань. Якщо ж говорити про загальну філософію питання, то зазначені негативні явища виникають, як зазначалося вище, разом із формуванням механізмів державного управління, утворенням і відчуженням категорії осіб, уповноважених виступати від імені держави. Надмірне зростання урядових установ пожевляє зловживання посадовців, котрі виконують правоохоронні функції. «Зловживання владою, хабарництво, вимагання, деспотична жорстокість, свавілля та безкарність в умовах відсутності законних прибутків стають звичайними атрибутами

чиновницького буття, яким не перешкоджало ані існування детальнішого законодавчого регламентування діяльності, ані суворість покарання.

Найбільшу хвилю злочинності серед співробітників правоохоронних органів можна було спостерігати в перші роки становлення радянської влади. Відсутність правової регламентації основних видів діяльності озброєних робітничо-селянських міліцейських формувань на тлі тотального зубожіння населення давало таке зростання злочинів серед міліціонерів, яке в окремих регіонах навіть перевищувало показники загальної злочинності».

Лєвова частка зловживань, які вчинюються співробітниками правоохоронних органів у теперішній час, пов'язана з прагненням отримання матеріальної винагороди. Тому, стало нормою, надання фінансової допомоги органам внутрішніх справ з боку комерційних структур. Натомість такі «спонсори» отримують від правоохоронних органів індульгенції і охоронні грамоти, які надають їм право порушувати закон.

Наявність корумпованих зв'язків організованих злочинних формувань і співробітників правоохоронних органів – це оптимальна з огляду на досягнення злочинного результату і безпеки функціонування схема існування двох протиправних чинників. Організована злочинність заінтересована у створенні відповідних позицій у владних структурах правоохоронних органів, активно вишукуючи відповідних посадових осіб, які б представляли її інтереси в сфері функціонування тіньової економіки, забезпечували сприятливі умови для здійснення протиправної діяльності.

За своєю спрямованістю і механізмами реалізації корупційна поведінка працівника правоохоронних органів – це різновид девіантної поведінки, сукупність проступків у діях правоохоронця, які стосуються інтересів окремих людей, соціальних груп, соціальних спільнот або суспільства в цілому. Механізми реалізації корупційної поведінки працівників правоохоронних органів базуються на психологічних регуляторах як системно-функціональних, формотворчих детермінантах корупційної поведінки.

Таким чином, корупційну поведінку працівників правоохоронних органів зумовлюють як внутрішні (психологічні), так і зовнішні (соціально-політичні, соціально-економічні,

соціокультурні) регулятори. До психологічних передусім належать: а) на ціннісному рівні: життєві сенси, цілі, прагнення, ціннісні орієнтації; етична самосвідомість; правосвідомість індивіда; психологічні настанови етичної поведінки (індивідуальні, моральні, соціальні та правові смисли, які особистість вкладає у свої вчинки); структура відповідальності та обов'язку; б) на емоційному рівні: задоволеність життям; задоволеність професією; задоволеність особистим статусом; ставлення до себе; в) на регулятивному рівні: локус контролю; механізми ухвалення рішень; на поведінковому рівні – тип реагування (імпульсивний і рефлексивний).

Психологічними регуляторами поведінки особистості на конативному рівні є мотиваційна структура, специфіка сприйняття, вольові якості та особливості темпераменту особистості.

Ефективна боротьба з посадовими злочинами не може бути здійснена в результаті разових і короточасних акцій будь-якого ступеня активності та суворості на будь-якому рівні, а потребує довготривалих соціально-економічних, політичних і правових перетворень. Ця діяльність повинна базуватися на поєднанні профілактичних і репресивних заходів. При цьому загально соціальному і спеціально-кримінологічному рівні.

Таким чином, ефективність запровадження заходів протидії корупції серед працівників правоохоронних органів залежатиме від системності та узгодженості цих заходів з іншими нормативно-правовими актами, які регулюють питання організації проходження служби в правоохоронних органах. Основними напрямками протидії корупції серед співробітників правоохоронних органів мають бути: удосконалення антикорупційного законодавства; формування в органах внутрішніх справ сучасного управлінського апарату; превенція корупції; удосконалення заходів щодо виявлення, розслідування, розгляд фактів корупційних діянь, а також притягнення винних осіб до передбаченої законом відповідальності за корупційні правопорушення у всіх випадках їх вчинення.

Список використаних джерел

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/print1457364639185282>.<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
3. Постанова Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України від 8 жовтня 2015 року (справа № 5-109кс15) // Архів Верховного Суду України.
4. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII (набрання чинності відбудеться 1 травня 2015 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
5. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
6. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1699-VII корупцією [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1699-18>.
7. Про судову практику в справах про хабарництво : постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 року № 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-02>.